Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

BIULETYN KOWIEŃSKI

W·I L B I

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3.

Nr. Wilno, dnia 21 maja 1932 r. 668.

Treść numeru:

---:-o§o-:---

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a.

D o k o ł a l i t e w s k o - n i e m i e c k i c h s t o s u n k ó w h a n d l o w y c h. "Lietuvos Žinios" /Nr.112/: Jedna z największych niemieckich organizacyj handlowych "Aussenhandelsverband", do której należą wszystkie ważniejsze niemieckiefirmy eksportowe i która kieruje blisko 140 różnemi organizacjami gospodarczemi zaproponowała oficjalnie poselstwu litewskiemu w Berlinie nawiązanie stosunków handlowych między Niemcami a Litwą na podstawie t.zw. Ausgleichsverkehr t.zn. na zasadach wzajemnych rozrachunków. Pozatem organizacja wspomniana prosiła poselstwo o udzielenie adresu wszystkich litewskich firm eksportowych i importowych. Poselstwo udzieliło narazie organizacji niemieckiej adresu "Pienocentras", "Maistas" i "Lietukis".

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

P r a s a l i t e w s k a w s p r a w i e r e d u k c j i p ł a c. "Lietuvos Aidas" Nr.111 z 19.V.32 r.Art.p.t."W sprawie płac".Streszczenie:

Cały świat ugina się pod ciężarem trudności gospodarczych. W r.b.kryzys zaczął się silnie przejawiać również na Litwie. Przedewszystkiem wyraża się to zmniejszeniem wpływów karbowych. O ile dochody będą wpływały nadal, tak, jak w ciągu pierwszych czterech miesięcy r.b., to ogólna ich suma wyniesie niewięcej niż 270 milj.lt.czyli o 50 milj.litów mniej niż w roku ubiegłym. Odpowiednio muszą też być dostosowane wydatki.

W r.b. wydatki nadzwyczajne również istnieją. Kraj rozpoczął szereg ważnych prac budowlanych, które koniecznie muszą być zakończone pod grozą wielkich strat. Takich nadzwyczajnych wydatków przewiduje się w r.b. na sumę ok.30 milj.lt.

Kryzys światowy najboleśniej dotknął rolnictwo litewskie. W związku z tem rząd przy układaniu budżetu zwraca na sprawy związane z rolnictwem jak największą uwagę. Budżet r.b. przewiduje przeszło 15 milj. litów na popieranie rolnictwa. Jest to suma duża, lecz interesy rolnictwa również są zagrożone. Wydatki nadzwyczajne wyniosą ogółem w r.b.przeszło 45 milj.litów. Na wydatki zwyczajne pozostaje więc 220 milj.litów. Z tej sumy winne być wypłacone urzędnikom państwowym płace oraz utrzymane wszystkie instytucje cywilne i wojskowe. Na M-stwo Obrony Kraju przypada z tej sumy 42 milj.litów /w r.ub.48 milj.litów/. Na płace urzędników cywilnych i utrzymanie cywilnych instytucyj pozostaje więc 177 milj.lt.Jak tę sumę podzielić? Jak ta sprawa przedstawiała się w ostatnich 7-miu latach.

Na płace urzędnicze /oprócz M-stwa Obrony Kraju/ wydano faktycznie: w 1925 r.74,3 milj.lt.; 1926 74,7 m.lt.; w 1927 81,4 m.lt.; w 1928 88,2 m.lt.; 1929 92 m.lt.; 1930 101,3 m.lt.; przewidziano na 1931 r. 103,9 m.lt. Inne wydatki na instytucje cywilne: 1925 99,6; 1926 88,4; 1927 84,3;1928 89,9 1929 92,4; 1930 93,5; przewidziano na 1931 r.98,7 milj. litów.

W 1925 r.wypłacono urzędnikom 74,3 milj.lt. Odtąd sumą płac urzędniczych wzrastała corocznie, osiągając wreszcie w 1931 r. cyfrę najwyższą. O ile w r.b. urzędnikom wypadło płacić tyle, co w r.ub., to na utrzymanie instytucyj cywilnych poza płacami pozostałoby zaledwie 73,1 milj.lt.Tymczasem, jak widzieliśmy, na wydatki tego rodzaju przeznaczano o wiele więcej. Gdyby wydatki te wypadło zredukować do 73,1 milj.lt., to czynności instytucyj państwowych i interesy całego państwa boleśnieby ucierpiały. W związku z tem nasuwa się kwestja rewizji płac urzędniczych.

Płace urzędnicze na Litwie nie były dotychczas zbyt wysokie. Rząd, uwzględniając trudności urzędników podniósł przed półtora rokiem płace w postaci dodatku lokalowego i innych.

Kryzys gospodarczy mniej dotknął urzędników w porównaniu z innemi warstwami ludności. Artykuły spożywcze, ubranie, obuwie, mieszkania i t.d. nieco staniały, podczas gdy wynagrodzenie urzędników pozostało prawie to samo. Sprawiedliwość wymaga, by trudności były podzielone w ten sposób, żeby wszyscy pomagali je pokonywać.

Przy układaniu budżetu na r.b. zdawało się, że na płace urzędnicze można będzie asygnować 97 milj.litów t.zn. o 6 milj.litów mniej niż w r.ubiegłym. Jednak asygnowanie takiej sumy na płace urzędnicze upośledziłoby w wysokim stopniu inne niemniej doniosłe interesy państwa.

W związku z tem wypadło sumę asygnowaną pierwotnie na gaże dla urzędników nieco zredukować i zbilansować w wys.91 milj.lt. W porównaniu więc z rokiem ub. suma gaż urzędniczych uległa redukcji 11-12 milj.lt.plus dodatki świąteczne. Wypadło wstrzymać dodatki z tytułu trzyletniej służby i wyższych studjów. Wypadło również zreoarganizować wydatki osobowe. Nie dało to jednak pożądanych wyników. Wypadło więc, przynajmniej narazie ograniczyć znowu gaże urzędnicze, mniejwięcej od 6 do 20%, zależnie od wysokości wynagrodzenia i miejsca zamieszkania. Gdzie jest życie tańsze, tam będzie się odliczało od gaży urzędnika tej samej kategorji większy procent. Pozatem potrącać się będzie większy procent od gaży urzędnika, który ma większe wynagrodzenie.

Ustawa opracowana w tym względzie ma charakter czasowy i jest ściśle związana z dochodami skarbu. Redukcja płac urzędniczych stała się nieunikniona. Północni i zachodni sąsiedzi Litwy już dawno podobne ustawy wprowadzili w życie. Nawet bogata Anglja nie uniknęła redukcji.

Kryzys światowy wynikł nie z winy Litwy, która jest zbyt mała, by móc wpłynąć na gospodarkę światową. Walka z kryzysem światowym wymaga ofiar od wszystkich, a więc i od Litwinów. Inne warstwy ludności na Litwie już dawno ofiary związane z kryzysem ponoszą. Nadszedł czas, gdy i urzędnicy muszą podzielić się z rolnikami ciężarem.

"Trimitas" Nr.21 z 19.V.32 r.Art.Vygandasa-Puryckisa p.t."W sprawie redukcji płac urzędniczych". Streszczenie:

Rząd litewski uchwalił niedawno zmniejszyć płace urzędnicze od 6 do 16%. Do mniejszych gaż stosuje się mniejszy procent, do większych - większy.

Redukcja płac jest dziś zjawiskiem powszechnem i tłumaczy się światowym kryzysem. Na Litwie kryzys dał się silniej zaznaczyć dopiero w r.b.Co do wysokości redukcji Litwa nie zajmuje pierwszego miejsca,gdyż maksimum redukcji wynosi 16%, podczas,gdy w takich Niemczech maksimum to sięga 25%.

Płace urzędników litewskich nie są wygórowane,to też redukcja płac jest rzeczą bolesną. Rzecz prosta, rząd też nie czyni tego z lekkiem sercem,będąc przecież zainteresowanym w tem, by urzędnicy byli jak najlepiej zaopatrzeni, gdyż wymaga tego interes państwa. O ile rząd mimo to zdecydował zredukować i bez tego niewielkie płace urzędnicze, to jedynie pod naciskiem ciężkich okoliczności, nie mając innego wyjścia.

Z drugiej strony urzędnicy powinniby pomyśleć o przystosowaniu się do okoliczności i zmniejszeniu niektórych wydatków. Urzędnicy mogliby więc skromniej się ubierać. Zwłaszcza dotyczy to kobiet, na których stroje wydaje się na Litwie zbyt wiele. Dzieje się to wskutek tego, że kobiety trzymają się głupiej mody, starając się mieć na każdy sezon nową sukienkę. Jest to zgubny zwyczaj, który wymiata kieszenie urzędników, a nic w rezultacie nie daje. Litwini są dziećmi skromnych rolników. Matki i babki współczesnego pokolenia litewskiego nosiły swe wyprawne stroje całe życie i umierając pozostawiały je częstokroć swoim córkom. Trzeba koniecznie ogłosić wojnę modom kobiecym. Bardziej uświadomione panie winneby uczynić tu początek. Stroje kobiece i materjały pochodzą z zagranicy, a każdy lit wydany stanowi dla kraju stratę. Litwa ma dostateczną ilość własnych tkanin. Rolnicy się uskarżają, że mieszczuchy, zwłaszcza zaś urzędnicy demoralizują wieś. Gdy bowiem przybywa na wieś ślicznie ubrany urzędniczyna, młodzież wiejska mu zazdrości i zaczyna marzyć o karjerze urzędniczej jako o ideale, pracę na roli zaś zaczyna traktować jako nieszczęście i przymus.

V. LITWINI PRUSCY.

"L i e t u v o s Ž i n i o s" o L i t w i n a c h p r u s k i c h.

"Lietuvos Žinios" Nr.112 z 19.V.32 r.Artp.t."Litwini pruscy nie są przybyszami". Streszczenie:

W społeczeństwie niemieckiem popularyzowany jest w ostatnich czasach pogląd, że Litwini pruscy nie są autochtonami, a tylko późniejszymi przybyszami, kolonistami, którzy otrzymali grunta z łaski zakonu niemieckiego. Hipoteza ta wypłynęła w związku z dysertacją dr.Mortensenowej z inicjatywy prof.Gerullisa. Dotychczas panował w tym względzie pogląd oparty na poważnych pracach naukowych wybitnego historyka niemieckiego Toeppena, który dowodzi, że Litwini pruscy zdawien dawna zamieszkiwali na ziemiach położonych na lewym brzegu Niemna.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

"R y t a s" o p r o b l e m i e k ł a j p e d z k i m ."Rytas"N.94 z 19.V.1932 r.Art.p.t."Problem kłajpedzki". Streszczenie:

Zatarg o Kłajpedę zainteresował polityków angielskich sprawą litewską. Niestety Londyn otrzymuje w tej sprawie informacje głównie ze źródeł niemieckich. Po wojnie niemiecka propaganda, atakując Polskę unikała stwarzania jakichkolwiek trudności w Kraju Kłajpedzkim. Przeciwnie, Berlin w oczach Europy przedstawiał Litwinów zawsze w dobrem świetle. Obecnie sytuacja nagle się zmieniła i Niemcy głoszą urbi et orbi, że rząd litewski jest jednym z największych przestępców względem prawa międzynarodowego. Ta nagła zmiana przynosi właściwie Litwie korzyść, gdyż ludzie bezstronni zastanawiają się w jaki to sposób Litwini, którzy przez 10 lat uchodzili za wzorowych sąsiadów Niemiec zostali nagle wciągnięci do czarnej księgi. Wypływa stąd oczywisty wniosek, że sytuacja w Kłajpędzie musiała stać się tak ciężka, iż Litwini byli zmuszeni do obrony swych praw suwerennych. Pozatem każdy, kto spojrzy na mapę, nie może nie przyznać, że Kłajpeda jest jedynem wyjściem Litwy na otwarte morze. W razie przyłączenia Kłajpedy do niemieckich Prus Wschodnich, Litwa zostałaby zduszona w uścisku swych sąsiadów. Anglicy podświadomie sympatyzują z narodem, który walczy o prawa dostępu do morza. Z tej przyczyny np.propaganda niemiecka z powodu Korytarza polskiego ma w Anglji mniejsze powodzenie niż gdzieindziej, gdyż Polacy odpierają wysiłki niemieckie, udowodniając czarnem na białem, że jedynem ich wyjściem na morze jest właśnie wspomniany Korytarz.

W myśl statutu kłajpedzkiego ludność Kłajpedy niema prawa z własnej inicjatywy odwoływać się do Rady L.N. Najwyższym autorytetem dla Kłajpedy jest mianowany przez rząd litewski gubernator. Punkt ten obok innych punktów daje Litwie szczególnie mocne atuty w ręce. W Londynie panuje przekonanie, że przez stosowanie statutu Litwa może nietylko swą pozycję utrzymać, lecz z roku na rok ją konsolidować.

Anglikom do przekonania przemawia argument na korzyść Litwy, polegający na tem, że port kłajpedzki, podobnież jak port gdański wykorzystały zmiany granic politycznych, do których doprowadziła wojna. Na tem właśnie polega wielka przyszłość Kłajpedy jako części republiki litewskiej. Żadna hitlerowska agitacja nie może stworzyć handlu ani zwiększyć zysku kupców i robotników kłajpedzkich. O ile terytorjum kłajpedzkie zostałoby zwrócone Prusom Wschodnim, Kłajpeda doszłaby do całkowitej stagnacji handlowej. Przeciwko takiemu argumentowi nie może poradzić nic agitacja polityczna na dłuższą metę.

Jeżeli chodzi o dobrze znane twierdzenie o wyższości kultury niemieckiej w porównaniu z kulturą litewską, to argument ten z biegiem czasu zwraca się przeciwko tym, którzy go stosują. Jest on jawnie niesłuszny i o ile Litwini mają niższą kulturę, to tylko z powodu strasznego losu narzuconego im przez zdobywców niemieckich.

W czasie dyskusyj, jakie się toczyły w Londynie w związku z trudnościami kłajpedzkimi, wyłoniła się ze strony niemieckiej obawa o to, by społeczeństwo angielskie nie zaczęło się interesować wielką liczbą ludności litewskiej w Prusach Wschodnich. Niemieccy propagatorzy zaczęli w związku z tem twierdzić, że pisarze polscy antyniemiecko nastrojeni wymyślili istnienie Litwinów między Królewcem a Niemnem. Propagatorzy niemieccy twierdzą z naciskiem, że jest to polski wymysł, mający na celu zaszkodzenie Niemcom. Jednak ludzie w Londynie nie są wcale tacy głupi. W muzeum brytyjskiem i innych instytucjach naukowych istnieje dostatecznie wiele wskazówek, świadczących, że aż do nowych czasów etniczna linja litewska szła przez Prusy Wschodnie całkiem blisko Królewca. Istnieją doskonałe źródła niemieckie, które w dostatecznym stopniu to wykazują.

Stała praca i wytrwałość powinne doprowadzić do lepszego zrozumienia stanowiska Litwy i statutowych praw litewskich w Kłajpedzie jedynej części kraju, która się cały czas pomyślnie rozwija. Należy jednak Anglikom częściej mówić o istotnym stanie rzeczy.

K r o n i k a .

"L i e t u v o s Ż i n i o s" o p o t r z e b i e p o z n a n i a K ł a j p e d y ."Lietuvos Żinios" /Nr.112/:W związku z ubiegłemi wyborami do Sejmiku kłajpedzkiego nasuwa się konieczność bliższego zapoznania stosunków w Kłajpedzie. Wyniki wyborów świadczą, że w Kłajpedzie panuje jeszcze duch konserwatyzmu i feudalizmu.Kłajpedzianie są pod silnym wpływem obszarników miejscowych. Pozatem kłajpedzianie obawiają się,by nie nawracano ich gwałtem na katolicyzm i bronią ze wszystkich sił swej autonomji.

D7